

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Canones Directivi Confraternitatis Sacerdotum Bonae Voluntatis, Sub Invocatione Domini Nostri Jesu Christi in Cruce morientis

Dirckinck, Johann

Coloniae, Anno 1709

VD18 12518239

Canon X. De lectione pia, in conviviis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51869](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51869)

CANON X.

IN omni convivio Sacerdotali lectio
Sacra admisceatur.

EXPOSITIO

QUANTUM, ad vitam Clero dignam,
instituentiam, juvet & conferat,
Sacerdotii dignitatem intimè cognosce-
re; ejusque excellentiam, æquâ bilance
ponderare, D. Ambrosius in Libro de
dign. Sacerd. perspicuè insinuat, dum
ait: *Dignum est, ut dignitas Sacerdota-
lis prius cognoscatur à nobis, deinde ser-
vetur à nobis; ut Psalmographi sententia
queat repelli à nobis: Homo cum in hono-
re esset, non intellexit; comparatus est ju-
mentis insipientibus, & similis factus est
illis.* Ne id nobis eveniat, in convivii
præsertim, ubi majora imminent peri-
cula: cognoscant ante omnia, singuli è
nobis, dignitatem suam; sciântque esse
se, *Christi Domini adjutores* I. Corinth.
3. in procuranda salute animarum. Esse
se.

se Salvatoris nostri Alegatos, pro ipso
 legatione fungentes. 2. Corinth. 5. Esse
 se, Divinorum mysteriorum, seu Sacra-
 mentorum, dispensatores. 1. Corinth.
 4. Dei homines. 1. Tim. 6. Angelos. 1.
 Corinth. 11. Christi amicos. Joan. 16.
 Ejusdem Fratres. Joan. 20. Quin &
 Deos. Ego dixi: Dii estis, & filii excelsi
 omnes. Psal. 81. Deos, inquam, non
 communicatione naturæ; sed imitatio-
 ne virtutis, & potestatis participatione.
 O quanta dignitas! Quanta statûs Sacer-
 dotalis super alios eminentia!

Sed audiamus quoque Sanctorum
 Patrum eadem confirmantium ac dilu-
 cidantium testimonia: ut magis in æsti-
 matione sublimitatis nostræ robaremur.
Sacerdotium, inquit S. Chrysoft. L. 1.
 de sacerd. c. 3. *In terris quidem peragi-
 tur: sed in cœlestium classem, ordinem-
 que referendum est.* Addit S. Clemens
 in consist. Apost. L. 2. c. 34. *Quantò a-
 nima præstantior est corpore: tantò est Sa-
 cerdotium regno excellentius:* Sanctus
 verò Ignatius M. Epist. ad Smyrn. *Sacer-
 dotium, omnium bonorum, quæ in homi-
 nibus*

nibus sunt, apicem nuncupat. Cui consentit S. Gregorius L. 14. Moral. c. 10. Ubi *Sacerdotes primam & nobilissimam, membrorum Christi Domini partem esse, pronuntiat. Accedit hisce S. Prosper L. 2. de vita act. c. 2. asserens: Sacerdotes sunt Ecclesie decus, in quibus amplius fulget Ecclesia: ipsi janua civitatis aeterna, per quos omnes, qui credunt in Christum, ingrediuntur ad Christum: ipsi janitores, quibus claves date sunt regni caelorum: ipsi etiam dispensatores regiae Domus.* Hujusmodi & alia quam plurima, de Sacerdotii praestantia, exhibent nobis, Sanctorum Patrum volumina. Sed quorsum tam prolixè haec omnia? Quia *dignum est, ait Ambrosius, Ut dignitas Sacerdotalis prius cognoscatur à nobis, ac benè penetretur: deinde ut servetur à nobis: id est, ut dignitati tantæ probè cognitæ, & perspectæ, vita non dispar respondeat: tantum splendorem, morum turpitudine non obfuscet: statum Angelicum, ac propè divinum, gestus inconditi, actusque belluini in cibo potuque sumendo, potissimum; non contaminent atque defœdent.* Si

Si enim Sacerdotes, unà cum operibus suis tanquam arbores cum fructibus, Deo oblati, consecratique existunt: dignum omnino & æquum est; ut non modo in eorum sacrificio & psalterio: in precatone & prædicatione, aliisque spiritualibus; verùm etiam in corporis refectione, in quolibet convivio prandio, cœna, cæterisque adiaphoris, peculiari modestia, temperantia, decor, & quidam pietatis, perfectionis, & sanctimonix nitor effulgeat; ne aliàs honoris ac dignitatis suæ obliti, comparentur jumentis insipientibus; & gulâ, crapulâ, ebrietate, cupiditateque indomitâ, prædominante, similes, imò deteriores illis evadant:

Ad hoc cacoëthes, si fortassis alicubi invaluit, abolendum; Confraternitas nostra celeberrima; brevẽ sed efficacem Canonẽ decimũ suppeditat; ut nimirum *In omni convivio Sacerdotali, lectio sacramisceatur.* Ubi primo Nomine Convivii non solùm multorum convictum & epulum, veluti in primitiis & agapis; in encæniis & patrociniis; verùm etiam Canonici & Vicarij, Parochi & Sacella-

ni inter se, vel cum Domesticis, vel etiam se solis prandium, cœnamque complectitur.

2. Nomine *Convivii Sacerdotalis*; convivium Sacerdotibus dignum atque conveniens, & nihil à sacris personis, alienum admittens, intelligit.

3. Nomine autem *lectionis sacræ*; non accipit recitationem librorum, fabulis, nugis, ludicrisque facetiis res persorum, aut historias merè profanas recensentium fastorum; sed lectionem, piam, sanctam, ad ædificationem, perfectionem & salutem propriam, alienamque directam; pro quâ sacrarum literarum monumenta; Martyrum, aliorumque Divorum heroica facinora; & cætera Sanctorum Patrum & Ascetarum illustrium, spiritualia opuscula, uberem materiam suggerunt.

Hujusmodi igitur convivium Sacerdotale, puncta quaterna non solum veluti ornamenta; sed etiam necessariò requisita videtur exigere; quæ si defecerint, non Sacerdotale; sed sæculare, profanumque mundi assecularum convivium,

vium,

vium , jure reputabitur. Qualia sunt mensæ benedictio, frugalitas, temperantia, & lectio sacra. Quæ expositione præsentis duximus declaranda.

C A P U T I.

*De benedictione mensæ Sacerdotalis,
& gratiarum actione.*

Primum, quod Sacerdotibus, in refectione corporis, omnique convivio, observandum venit; est mensæ benedictio: ne sine precatione, ac mentis in Deum, liberalissimum bonorum omnium largitorem, elevatione, velut animantia bruta, ad pastum proruant; aut Nobilium quorundam more, absque crucis venerandæ signo & vix obiter ac præcipitanter, recitatâ oratione Dominicâ, ad mensam properent: sed pietate, attentione, devotione, ac reverentiâ eximia preces consuetas, in mensæ benedictione, persolvant.

Communissimum verò hunc mensæ benedicendi, gratésque piè referendi ritum;

tum; quisnam luculentius docuit; quàm ipse Salvator noster Jesus Christus ? Dum enim quinque panibus, & piscibus duobus, quinque hominum millia, exceptis mulieribus & parvulis, refocillaturus esset. ut innuit sacer textus: *Aspiciens in cælum, benedixit, & fregit, & dedit*, Matth. 15. 19. *Acceptit Jesus panem, & cum gratias egisset, distribuit*. Joann. 6. 11, More enim suo, prius Patri gratias egit, ac deinde panes benedixit. Non absimili phrasi, Evangelistæ Marcus & Lucas utuntur Marci 6. 41. Lucæ 9. 36. Similia eum observasse legimus, dum panes septem multiplicaret. Marci 8. dum cum discipulis duobus in Emmaus, mensæ accumberet; & dum Eucharistiam sacrosanctam instituturus, benedictionem impertiret; cœnâque peracta, & *hymno dicto* Matth. 26. 30. (aut decantato, ut exponit S. Augustinus in psal. 72.) in montem Oliveti, passionem suam auspicatorum exiret. An non præclarissimo hoc Redemptoris exemplo discimus, nec sine benedictione, ad prandium cœnâque accedere; nec

N

abs-

absque gratiarum actione ab iis pedem referre?

Equidem non arbitramur è Confraternitate nostra laudabili, quinquam esse, qui antiquissimum hunc ad mensam precandi morem, pietatis defectu, transfiliat: præsertim cum authores nonnulli Apostolicam traditionem; Sanctus Chrysostomus legem Apostolicam, Ambrosius Catherinus Doctrinam & traditionem Dominicam, Tertullianus præsertim consuetudinem Christianam esse, asseveranter affirmant: quæ & insuper lege Ecclesiasticâ, in Concilio Nannetensi & aliis non semel statuta fuit: adeoque sunt ex Theologis, qui non absque delicti venialis noxâ negligi asserant. At hoc solum hortamur atque optamus, ut quotquot Confraternitatis nostræ albo inserti sunt eâ, quâ par est, pietate, ac devotione, Deo laudes & grates persolvant, quò fructus illos multiplices reportent, quos sancti Patres commemorant. Sed quosnam illos?

I. Primus benedictionis mensæ fructus est cibi, potûsque, quem sumpturi sumus,

sumus, sanctificatio; quemadmodum
 ex verbis Apostoli 1. Tim. 4. 4. colligi-
 tur. *Omnis creatura Dei bona est, & ni-
 hil rejiciendum, quod cum gratiarum
 actione percipitur: sanctificatur enim per
 verbum Dei & orationem.* Quem Apo-
 stoli locum, multi Patres & nobiles In-
 terpretes, de mensæ benedictione intel-
 ligunt. S. Anselmus in dictum locum
 scribit: *Sanctificatur cibus ipse per ver-
 bum Dei, quod est in actione gratiarum,
 & oratione, quæ adjungitur, ne Diabo-
 lus per eum noceat.* S. Athanasius in Reg.
 Virg. *Cibus tuus, ait, & potus tuus, san-
 ctificatus est: per preces enim & sanctiora
 verba sanctificatur.* Et Origenes Author
 antiquissimus l. 8. adversus Celsum:
*Ubi gratias egimus, pane vescimur, qui
 utique oratione & precibus, sanctum
 quoddam corpus conflatur; quod sanè san-
 ctiores hos reddit, qui mente integriore
 hoc ipso utuntur.* Quæ verò devotione,
 gratiæ illæ reddendæ sint, Idem L, 3. in
 Job, insinuat: *Cum manducamus & bi-
 bimus; fidei memores fuerimus, si terri-
 bile nomen ejus invocaverimus, si nosmet-*

ipsos, vel cibum & potum nostrum, signa
venerabilis crucis Christi signaverimus
si ad cœlum oculos nostros levantes dica-
mus: Qui das escam omni carni, das etiam
cum benedictione hunc cibum sum-
re. Ita Origenes, qui tertio, post Chri-
stum natum, sæculo, floruit.

2. Alter benedictionis mensæ fructus
est, sanitas corporis, omnisque male-
fici, ac nocuenti, à Dæmonibus, aut
magis corpori humano inferendi, de-
pulsio. S. Chrysostomus de oratione
post mensam, exemplo Annæ Matris
Samuelis, instituenda, loquens, sic in-
quit: Ubi precatio & gratiarum actio, et
Spiritus sancti advenit gratia: Dæmones
abiguntur, & omnis adversaria potestas
diffugit. Idem confirmat pauló ante ci-
tatus Origenes l. c. de benedictione men-
sæ agens: Si dixerimus, cum sinceritate
ad Dominum nostrum: Tu Domine dixi-
sti: quia si mortiferum aliquid biberimus
tuum invocantes nomen, non erit mol-
estum. Tu itaque Domine virtutis & glori-
æ, averte veneficam & inquam operati-
onem à nobis, & ab omnibus cibis nos-
tris:

stris: nisi enim tua misericordia conser-
vaverit: quomodo possumus effugere tan-
ta pericula ciborum sanè ac potuum, quæ
frequenter plùs repunt ac serpunt, quàm
maligna & venenosa bestia?

3. Tertius benedictionis fructus est;
incolumitas animæ, cupiditatis inordi-
natæ repressio, diabolicæque impugna-
tionis repulsâ; ne scilicet hostis stygius
tentationibus suis nocumentum afferat,
gulamque irriter, ut justam cibi potus-
que mensuram excedamus. Innuit hoc
S. Chrysoft. l. c. *Hoc lucrum à foemina*
(Anna Samuelis matre) *Consecuti sumus*
ut sciamus post convivium orare; quis-
quis enim ad hoc preparatus fuerit; nun-
quam in ebrietatem aut vinolentiam in-
cidet, nunquam edacitate distendetur:
sed quoniam expectationem orationis, ha-
bet pro fræno impositam animo, conveni-
enti mensurâ attinget, ex omnibus, quæ
fuerint apposita; multa que benedictione,
tum animam tum corpus implebit.

Quare, Domini Confratres, si fru-
ctus hosce salutare nancisci cupimus;
Christi Domini nostri, priscorumque
Sanctorum exemplo, summâ, quâ pos-

N 3 sumus,

sumus, pietate, reverentiâ, gratique
 animi significatione, & antè, mensæ be-
 nedicamus, & post eam, liberalissimo
 Conditori grates maximas reddamus,
 qui tam largè aperit manum suam, &
 implet omne animal benedictione. O
 quantopere pietatem nostram acueret,
 devotionemque inflammaret, si tot be-
 neficiorum millia, quæ vel in unica pa-
 nis buccella, Deus O. M. nobis exhibet,
 crebrius per penderemus! Quis ad calcu-
 lum revocet, tantam beneficiorum mul-
 titudinem, quæ intervenit, in specierum
 frumenti, per tot annorum millia, de
 anno in annum, conservatione? Item
 in semente, in incremento, in pluvie
 irrigatione, in solis irradiatione, in venti
 agitatione in messe, tritura, pistura, ho-
 minumque ac jumentorum, ad ea coo-
 perantium conservatione, sustentatione,
 commotione; aliisque innumeris: quo-
 rum similia & in quovis vini ac cerevisie
 haustu; & in quovis, oleris, leguminis,
 pomi, carnis, piscisve bolo reperiuntur?
 O quam ardentem tam munifico largito-
 ri deceret referre grates! O si vel per ri-
 mulam

mulam intueri licuisset, quâ methodo, quâ modestiâ, quo devotionis interno fervore, & exteriore decore, Dominus noster Iesus, vel duodennis in Nazarethana Domo, vel postmodum maturæ ætatis, in grandi illo cœnaculo, mensæ benedictionem, & gratiarum actionem protulisset? Quis sensus, quæ admiratio, quæ pietatis, ac devotionis teneritudo, mentes nostras occupasset? O quid ergo nos tot obruti beneficiis, retribuemus Domino, pro omnibus, quæ retribuit nobis? *In omnibus gratias agite* 1. Thess. 5. *Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & super exaltate eum in secula.* Dan. 3. *Confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam in seculum misericordia ejus.* Psal. 106.

C A P U T II.

De frugalitate mensæ Sacerdotalis.

UT convivium, cœna, prandium, cujusvis, è Sodalitio nostro, presbyteri, Sacerdotale, id est Sacerdote dig-

num evadat, præter orationem & lectionem geminis instructum sit dotibus, necessum est? frugalitate nimirum & temperantiâ; de hâc sequenti; de illa capite præsentî agemus.

Mensam itaque frugalem dicimus, quæ non ciborum copiâ gravatur; non deliciarum & cupediarum varietate instruitur; sed cibus communibus, honestæ Sacerdotum sustentationi congruentibus, adornatur: in qua modestia observatur, lectio sacra haud intermittitur, quæ etiam non ultra modum, in horas complures protrahitur. Ejusmodi olim à primis Christianis convivia & prandia, agapæ dicta celebrabantur; quæ graphicè depingit antiquissimus Tertullianus, Apologetici c. 39. Cæna nostra, inquit, in nomine, rationem sui ostendit; vocatur enim AGAPY id est dilectio: quæ quantiscunque sumptibus constat, lucrum est, pietatis nomine, facere sumptum? siquidem inopes etiam refrigerio isto juvamus. Hæc nihil scurrilitatis; nihil immodestiæ admittit: non priùs discumbitur, quàm oratio ad Deum

Deum prægustetur : editur quantum esurientes capiunt, bibitur, quantum pudicis est utile : ita saturantur ; ut meminerint, etiam per noctem adorandum Deum sibi esse : ita fabulantur ; ut quisque, Dominum audire. Post aquam manulem & lumina ; ut quisque de Scripturis sanctis, vel de proprio ingenio potest, provocatur, in medium, Deo canere. Hinc probatur, quomodo biberit. Equè oratio convivium dirimit. Inde disceditur, non in catervas cæsonum, neque in classes discursationum, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem curam modestiæ & pudicitiae : ne qui non tam cænam cœnaverint : quam disciplinam. Hactenus Tertullianus, qui sæculo secundo, à partu Virgineo, vigit.

Verùm unde tanta Christianis primævis victûs frugalitas ac parsimonia ; omnisque in mensa luxûs & redundantiæ fuga ? non alio, crediderimus, ex fonte, nisi ex Christi Domini, Sanctorumque Apostolorum traditione, & exemplo, quorum primitivus spiritus in

N 5 eorum-

eorundem pectoribus ad huc calebat.
 Ad Ducis exemplum miles: *Regis ad exemplum totus componitur orbis.* Canit Claudianus. Quibusnam, igitur epulis, Rex noster in hac mortali vita recreatus fuit? profectó non delicatioribus & exquisitis, quas omnes reiecit, spreuit, contempsit, sed cibo vulgari contentus, fuit; nam, liberâ ipsius electione & providentiâ, non aliæ illi, in pueritia & adolescentia, epulæ sunt appositæ, quæ, quas mater inops, & nutritius faber lignarius, ex paupere penu, apponere solet: tempore autem prædicationis, non lautius quoque habitus fuit: tametsi enim oculos habuit, ac pecuniam nonnullam, à fidelibus oblatam, & Judæ tanquam Collegii Apostolici procuratori commissam in usus communes aservavit, nihil tamen ex ea desumpsit; nisi quod sibi & Apostolis, ad mensam frugalem, vulgaremque victum, necessarium foret: & quidem nonnunquam ita modicum; ut Apostoli præ fame *spicas vellerent*, & excerpta inde grana manducarent. Matth. 12. Quin & in peculii

peculii defectu , mulieres quædam devotæ , ipsum sequentes , ministrabant ei de facultatibus suis. Lucæ c. 8. Quales , ut S. Evangelista ibi recenset , fuere , *Maria Magdalena , Susanna , Ioanna uxor Chusa , procuratoris Herodis , & alia multa* . v. 3. Quæ cibo parabili , non epulis exquisitis ac sumptuosis , quas repudiabat , ipsum sustentârunt.

Missi deinde ad prædicandum per loca diversa Apostoli ac Discipuli Domini : vestigia Ducis ac Magistri legunt , nam rejectis lautitiis & deliciis ; obviis , vulgaribusque escis , quæ civitates , oppida , pagòsve intrantibus , & apud alios hospitantibus , offerebantur , contenti fuere ; secundum Domini mandatum : *Comedite quæ apponuntur vobis* . Lucæ c. 10. 8. S. Paulus habens alimentata , & quibus tegetetur , his contentus erat. 1. Tim. 6. S. Matthæus Apostolus , teste Clememte Alexandrino L. 2. Pædag. c. 2. solis oleribus & pane vitam toleravit. S. Jacobus Frater Domini , vino & carne abstinuit , teste Egesippo. S. Evangelistæ Marci discipuli , pane , sale ,

Hyssopo & aquâ contenti vixere ; ut refert Eusebius. l. 2. Hist. c. 22. Et S. Hieronymus de viris illustribus , probat ex philone. Horum porro vestigiis institerunt primi summi pontifices, Sanctitate conspicui, qui obviis escis, sibi à fidelibus oblatis acquiescebant? quales fuere S. Clemens, S. Pius S. Cajus, S. Marcellus & alij; quos S. Plautilla, S. Flavia Domitilla, S. Lucina, S. Priscilla, S. Pudenciana, S. Praxedis aliæque piæ matronæ, aut Virgines devotæ alebant: ut historia Ecclesiasticæ perhibent.

Ab his verò summis Ecclesiæ capitibus, ad Ecclesiæ primitivæ Clerum laudabilis illa frugalitas ac temperantia descendit & transiit, quæ in communibus quoque tricliniis (quorum in Cathedralibus æque, ac in Collegiatis Ecclesiis hodie extant vestigia) pluribus sæculis perduravit. Refulsit in eo, cum primis S. Augustinus Episcopus, de quo refert Possidonius in vita c. 22. Eum mensam usum frugali & parcâ, quæ inter olera & legumina, aliquando carnes, propter hospites, & infirmiores quos-

que

que contineret. Sanctus quoque Laurentius Iustinianus ad infulam Episcopalem euectus; ut cap. 5. vitæ describitur: *In mensa, non sordida; sed munda, cibo vulgari semper usus; amavit ova, quod & stomacho amica essent; & voluptatem non irritarent. Nihil appetere aut damnare solitus; quidquid apponeres sumere.* Eapropter Concilium Tridèntinum, ut frugalitatem veterem, passim collapsam, erigeret, atque instauraret; sess. 2, de reform, Hortatur Episcopos, atque in illis, omnes quoque reliquos Ecclesiasticos, Prælatos, Pastores ac Sacerdotes, ut ad pristinam moderationem postliminio revertantur: verba ejus sunt: *Quoniam oportet Episcopos esse irreprehensibiles sobrios, castos, domui suæ bene præpositos, hortatur etiam, ut ante omnia quilibet in mensa seruet sobrietatem, moderationemque ciborum.*

Exemplis hisce adèo illustribus, nec non documentis erudita, monitaque; unicè optat & hortatur, boni communis uorum amantissima Confraternitas nostra: ut quotquot in ea Sacerdotali

dignitate initiati sumus ; varium gula
 appetitum præ reliquis domare ac ra-
 tionis fræno cohibere; profusionem ni-
 miam, & ciborum redundantiam, cave-
 re nitamur : ne in quenquam nostrum
 intorqueri valeat , quod Innocentius
 Papa III. L. de contemptu Mundi 2. c.
 17. in gulosos depromit. *Gulosi non
 sufficiunt fructus arborum, non genera
 leguminum, non pisces maris, non bestia
 terra, non aves cæli: sed queruntur pig-
 menta, comparantur aromata, & nutri-
 untur altilia. Capiuntur ob escam qua
 studiosè coquuntur qua laute parantur,
 officio ministrorum: alius contundit &
 colat; alius confundit & conficit, & sub-
 stantiam vertit in accidens; naturam
 mutat in artem; ut saturitas transeat in
 esuriem: ut fastidium revocet appetitum,
 ad irritandam gulam, non ad sustentan-
 dam naturam; non ad necessitatem sup-
 plendam, sed ad aviditatem explendam.
 Caterum tam brevis est gula voluptas, ut
 spatium loci vix sit quatuor digitorum; spa-
 tium temporis vix sit totidem momentorum.
 Contemnitur mediocritas, & superfluitas
 affecta-*

affectatur, in diversitate saporum; in varietate ciborum; aviditas nescit modum, & varietas excedit mensuram: sed & mens gravatur, & stomachus turbatur, sensus opprimitur in illis, inde non salus & sanitas, sed morbus & mors. An non ista verè & eleganter Innocentius?

Sed absint illa à nobis, quàm longissimè D. D. Confratres; absit à nobis, irritare gulam, affectare superflua, ignorare modum, gravare & turbare stomachum, lædere sanitatem, accelerare mortem: quibus uni Deo vivere, servire ac placere in votis est. Absit ut Cleri primarii mensa Principum magnorum, copiam, varietatèmq; ciborum æmuletur: absit ut Cleri secundarii quadra Nobilium, sæculariumque Dominorum Dapes exquisitas sectetur: absit ut complurium horarum mora convivii nostris perperam insumatur, atque ita tempus nobilissimum à nobis dilapidetur. Ista enim si in convivia Sacerdotalia irreperent; metuendum sanè nobis foret, id, quod de sui ævi Clericis lamentatur

tatur

tatur S. Bernardus serm. 35. in Cantuar.
*Inde, ait, Comessationes & ebrietates;
 inde cythara & lyra & tibia: inde redun-
 dantia torcularia, & promptuaria plena,
 eructantia, ex hoc, in illud: inde dolia
 pigmentaria inde marsupia plena. Prop-
 ter huiusmodi volunt esse Ecclesiarum
 Prepositi, Decani, Archidiaconi, Epis-
 copi, Archiepiscopi. Olim predictum est;
 & nunc tempus impletionis advenit: Ecce
 in pace amaritudo mea amarissima: ama-
 raprius in nece martyrum; amarior in
 conflictu hereticorum; amarissima nunc
 in moribus domesticorum, Quod à no-
 bis Altissimus, clementissimè avertere
 dignetur.*

CAPUT III.

De temperantia Sacerdotum in mensa.

ALtera comes convivii Sacerdotalis,
 frugalitatisque soror, est virtus
 temperantiæ, nullo unquam tempore à
 mensis nostris excludenda: si enim om-
 nes omnino Christianos monet Salva-
 tor

ror noster Lucæ c. 21. 36. *Attendite, ne forte graventur corda vestra in crapula & ebrietate, & curis hujus vite, & superveniat in vos repentina dies illa.* Quantò magis Ecclesiasticos in sortem Domini vocatos, & tanquam luminaria, in Ecclesiæ candelabro, locatos, attendere decet, ne graventur crapulâ & ebrietate, cum ipsi ad hoc electi vocati que sint, ut alios quoque verbo & exemplo, ab his vitiorum sordibus extrahant, & emaculent. Si S. Petrus Apostolorum princeps, omnes hortatur & rogat, ut hujusmodi desideria, brutalia comprimant, dum ait: *Charissimi, obsecro vos, tanquam peregrinos & advenas, abstinere vos à carnalibus desideriis, que militant adversus animam.* 1. Petri 2. Quantò magis abstinendum, cavendumque erit, in Clerum venerabilem adscitis, à mundo jam segregatis, Christi Iesu servis, & in Evangelium Dei vocatis, aut saltem Sacerdotali caractere inclytis; ut tanquam advenæ, in hoc mundi exilio, peregrinantes, desideria sua, non terrenis ac carnalibus facibus demergant

gant

gant; sed ad cælestes, æternasque delicias attollant? Si Paulus Doctor gentium, Romanos suos licet sæculares hortatur, ut *non in comessationibus & ebri-
ratibus non in cubilibus & impudicitis*, vitam suam mortalem ac brevem transigant, sed induant potiùs Dominum nostrum Iesum Christum. Ad Rom. 13. 13. Quantò magis, ab huiusmodi excessibus abominandis, alienos esse decet, Christi ministros, ejus Evangelii sacrosancti præcones; qui ejus insignia gestare, ejusdem vestibus, id est moribus ac virtutibus, sese exornare, adeòque Dominum nostrum Iesum Christum debent induere?

Quæ si præstiterimus, Domini Confratres, si sobriè, & quod inde sequitur, iustè & piè temperanterque in hoc sæculo vixerimus; qualia, quantaque nos bona & in hac, & in futura vita præstolantur? Nôstis ipsimet, audistis, legistis, Sanctorum Patrum volumina in laudes temperantiæ affatim excurrentium, pervolvistis; nec opus est, ut quis vos doceat; sed tamen nonnullorum vobis refri-

cari

carum memoriam, ut confidimus, haud
ægrè feretis.

Si igitur 1. ad implendas rite mune-
ris vestri Sacerdotalis aut pastoralis par-
tes, corporis vires, sanitatèmq; tueri,
ac morborum variorum colluviem ar-
cere desideratis; Temperantiæ & absti-
nentiæ alexipharmacum capessite *Ma-
ter sanitatis est abstinentia; Mater agri-
tudinis voluptas*, ait S. Hieronymus in
Epist. Et sapiens Eccli 37. 34. *In multis
æscis non deerit infirmitas; qui autem ab-
stinens est, adjiciet vitam.*

2. Si castitatis lilium, ut statûs vestri
exigit sublimitas & sanctitas, purum illi-
batumque conservare aveatis; tempe-
rantia & abstinentia sepimento eam
præmunite. Ut enim magnus docet Gre-
gorius L. 5. in Reg. c. 14. *Abstinentia
ciborum contra hoc vitium fortissima est:
si enim ignis libido est; subtrahis igni ma-
teriam, cum cibos subtrahis, & vinum
præsertim, in quo, ut est apud Apostolum,
luxuria est. Gregorio ad stipulatur S. Lau-
rentius Justinianus l. 5. de continentia:
Nunquam, ait; poterit ad decorem at tin-
gere*

gere

gere pudicitia, qui voracitati gula frenata laxaverit: neque ardentis poterit concupiscentia stimulos inhibere: quisquis desideria gula arctare nequiverit, Interioris hominis castitas, virtutis hujus consummatione discernitur: nequaquam enim, cum robustioribus aemulis colluctari posse fidendum est; qui in leviori conflictu, conspicitur ab infirmioribus, parvisque superari.

3. Si in orationibus devotis, in meditationibus Sanctis; in hymnis & psalteriis, aliisque pietatis exercitiis, gustum spirituales sentire, si solatia spiritus intima, ac super mel & favum desiderabilia (pietati parum, multum sensualitati addictis, incognita) delibare cupiatis: inordinatum, nimiumque erga voluptates hasce, cum belluis communes, affectum & inclinationem comprimite: nam *Animalis homo, non percipit ea quae sunt spiritus. 1. Corinth. 2. 14.* Esse quidem, ait, S. Gregorius l. 18. moral. c. 61. *Anima sine delectatione non potest: nam aut delectatur infimis, aut summis: Et quanto altiori studio exercetur ad summa;*

summa ; tantò majori fastidio torpescit ad infima , tanto torpore damnabili frigescit ad summa. Hoc igitur consolationum cœlestium manna ; non datur , nisi consumptis antè Ægypti cæpis & allüs. Absit enim , ut divina consolatio infundi debeat vasi inquinato. ait Humbertus Epist. de 3. votis. Terrenæ autem voluptates inordinatè quæsitæ , aut amatae inquinant ; à cœlestibus avocant , consolationes divinas eliminant , oblivionem Dei inducunt , sterilitatem bonorum operum inferunt , & spiritualibus deliciis cor privant. Delicata enim est divina consolatio , & non datur admittentibus alienam ; inquit S. Laurentius Justinianus.

4. Denique si quis vitam ordinatam ; vitam moderatam , pacatam , tranquillam , vitiis vacuum , virtutibus ornatam , cœlestibusque charismatibus refertam exoptet , temperantiæ perfectæ virtutem obtinere satagat : nam ut asserit S. Prosper L. 2. de vita contempl. *Temperantia temperantem facit , abstinentem , parcum , sobrium , moderatum , pudicum , & castum ,*

vacitum, serium, verecundum. Hec virtus si in anima habitat, libidines frœnat, affectus temperat, desideria sancta multiplicat, vitiosa castigat, omnia intractos confusa ordinat, inordinata corroborat, cogitationes pravas removet, sancta inserit, mentem placidâ tranquillitate componit & totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit.

Quanta igitur temperantiæ excellentia ! quàm ingentia ejus commoda & emolumenta ! At quâ inquit quispiam, ratione ac via virtutem adeo nobilem, Sacerdotique necessariam, si eâ caream, adipiscar ? Responsio in promptu est: duplici enim potissimum instrumento comparatur; oratione & mortificatione assiduâ: *Petite & accipietis*, ait, *Salvator Lucæ c. 11. En orationem. Seatue culcrum in gutture tuo* ait Sapiens Proverb. 23 En abnegationem: serviet quoque plurimum, ac juvabit, semper ante oculos posita D. Augustini temperantiæ regula; ad quam velut ad amissim, omne convivium, & refectio corporis est dirigenda *Habet, inquit, vir temperans,*

in rebus hujus vite regulam, utroque te-
 stamento firmatam, ut eorum nihil dili-
 gat, nihil per se appetendum putet: sed ad
 vita hujus & officiorum necessitatē, quan-
 tum satis est, usurpet, utentis modestiā,
 non amantis affectu: lib. de moribus Eccl.
 21. Lessius de temp. l. 4. c. 2. docet ab
 Augustino aliisque Patribus, per *necessi-*
tatem, intelligi quoque utilitatem &
 convenientiam: Sumenda itaque est Re-
 gula temperantiæ, ex fine, ob quem illa
 usurpatur: hic autem est bona corporis
 valetudo, & mentis ad suas functiones
 idonea dispositio: Ob hanc enim cau-
 sam & non ob aliam, & quatenus ad
 hunc finem expedit, edendum & bibe-
 dum est, non amplius, non alio modo,
 nec etiam minus, nisi finis altior inten-
 datur; v. g. satisfactio pro peccatis. Ita-
 que qui plus bibit aut edit, aut sæpius,
 aut alio modo, aut res alias, quàm con-
 gruit valetudini & mentis functionibus,
 non servat temperantiæ regulam. Ita il-
 le. Sed eheu! quoties, prô dolor! à san-
 cta hac regula, in Germaniæ nostræ par-
 tibus, deflectitur? Quoties non necessi-
 tati,

tati,

tati, sed cupiditati servitur? Quoties aut
 bibendi, edendique libidine, aut amico-
 rum gratiâ, sanitas pessundatur; mor-
 bus accersitur, mors ante tempus acci-
 leratur? Quoties pauperibus quod no-
 bis redundat, eripitur; Donum Dei pe-
 abusum corrumpitur; Deus O. M. of-
 fenditur: ac de omni cibo potuque su-
 perfluo, & noxio; potiùs quàm de ve-
 bo otioso; iudici supremo ratio reddenda
 reservatur?

C A P U T IV.

De lectione mensæ Sacerdotalis.

AD gulæ appetitum intra temperan-
 tiæ limites coërcendum, fabulâ-
 que & sermones otiosos proscribendum,
 plurimùm valere, sacram mensæ tempo-
 re, lectionem, Sancti Patres, Ecclesiæ
 que Doctores illi omnes censuere, quot
 quot eandem & ipsimet observarunt, &
 suis observandam præscripserunt. A
 quibus manavit pius, non Religiosorum
 duntaxat, sed etiam Ecclesiasticorum us-
 sus;

sus ; ut in convivio, cœna, ac prandio, caput è divinis scripturis ad mensam prælegatur, & prisco Patrum more, cibi sacrarum literarum dulcedine condantur. *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua!* exclamat vates regius Psal. 118 103.

Hinc est, quod Concilium Tridentinum legitimè in Spiritu Sancto congregatum, mox initio, sess. 2. lectionem hanc seriò Episcopis, & in illis, reliquis quoque Clericis, commendet, hinc verbis: *Hortatur etiam, sancta Synodus, ut ante omnia quilibet in mensa servet sobrietatem, moderationemque ciborum: deinde cum in eo loco, sæpe otiosi sermones oriri soleant, ut in ipsorum Episcoporum mensis divinarum scripturarum lectio admisceatur.*

Exactè hunc morem tenuit S. Carolus Borromæus Mediolanensis Antistes, ad cuius mensam, ut refert Bellarminus de Gem. col. l. 2. c. 4. Non ut in aliorum conviviiis & cythara & lyra & tibia; sed sora scripturarum sanctarum verba sonabant, Eadem laudabilis consuetudo

○

in

in mensa S. Augustini Hipponensis Episcopi
 copi multis sæculis ante inoleverat : de
 quo Possidonius in vita c. 22, recenset.
 Eum refectionis tempore, magis lectio-
 nem vel disputationem; quàm epulatio-
 nem, potationemque dilexisse : atque a
 deò sobrietatis amantem extitisse, ut se-
 cum convivantibus, & commorantibus
 numerum poculorum præscripserit. At
 eodem pio legendi, super mensam, mo-
 re, non deflexit S. Laurentius Justinia-
 nus Venetorum Patriarcha : qui, ut in
 vita c. 5. refertur, non solum ad men-
 sam suam divina eloquia recitanda cu-
 ravit, verùm etiam aliis id ipsum magno
 verborum ac rationum pondere persua-
 dere studuit, in lib. de discipl. c. 20. cu-
 jus verba documentis plena tamen
 proluxa, non pigebit hic attexere.

Priusquam, inquit ; carnale capiant
 alimentum, Deo gratias & laudes im-
 mensas voce ac spiritù pro iis quæ appo-
 sita sunt, reddant, prout Divina clemen-
 tia ministraverit : post quas, cibum su-
 mant parcè, voracitate religatâ. Indig-
 num prorsus est, & à via spiritus alie-
 num,

num, ut mens, quæ nullo corporali e-
 get alimento, corpore se reficiente, je-
 juna permaneat: *Propter quod semper*
refectionis tempore, aliquid de divinis
scripturis, legendum est: quatenus inte-
rior homo habeat unde nutriatur. Divina
 namque eloquia & lectio scripturarum,
 sic animæ, sicut cibus corpori, tribuit
 nutrimentum; juxta Domini sententiam,
 dicentis: *Non in solo pane vivit homo; sed*
ex omni verbo quod procedit de ore DEI.
 Lucæ c. 4. Eapropter Sancti Patres cœ-
 lesti afflati spiritu; sapientiæ lumine ra-
 diantes, sanxerunt; ut in congregationi-
 bus & refectionibus Christo militan-
 tium, quum mensis discumbitur, Mar-
 tyrum certamina ac Sanctorum gesta,
 seu ipsorum dicta, ab uno, altâ voce can-
 tentur; ut ex iis, quæ pronuntiata exte-
 riùs, elevata mens ab infimis, in sensus
 carnalium non transeat delectationum,
 igitur linguâ omnino, sub silentii rigore
 persistente, tota mens in consideratione
 eorum, quæ leguntur, delectabiliter oc-
 cupetur, & de iis saginetur; nec alio va-
 getur; nisi fortè ex supervenienti, ad al-

O : tiora

tiora traheretur. Deficiente autem eo, qui legat, circa ea, quæ paulò superius narrata sunt, exerceatur animus. Prorsus quippe lingua refectionis tempore religanda est à servis Dei, quibus omnis congruit disciplina sanctitatis,

Quis autem explicet verbo, quantum imania, dissoluta, & detractoria, in conviviiis proferantur verba? quantum distrahatur animus? repleatur venter, & offendatur Deus? si verò hæc in sæcularium comestationibus detestanda sunt, quantum magis in refectionibus servorum Christi, quibus omnino interdicitur conversatio hujus sæculi: ipsis enim incumbit, ut non quæ placent; sed quæ ædificant, agere debeant. Sic inquit Dominus *luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.* Matth. 5. 16. Hactenus gloriosus Venerorum Patriarcha. Cujus, & aliorum Sanctorum doctrinam atque exemplum, non religiosæ solum verum etiam Ecclesiasticæ disciplinæ astricti, imò & sæculares nonnulli amplectuntur.

Vidi-

Vidimus Reverendissimum, ac doctrinâ rarâ conspicuum, quendam Cathedralis Ecclesiæ Monasteriensis Decanum, qui per Ministrorum, aut musicorum suorum nonneminem libros pios, aut doctos, etiam de fidei controversiis, super mensam prælegendos mandabat. Vidimus animarum Pastores & Sacellanos, Pauli de Barry Annum sanctum, documenta præclara, in singulos anni dies, insinuantem, vernaculâ linguâ, pro sua & familiarium ædificatione, ad mensam legentes. Vidimus, etiam Dominos sæculares, præcipuis in Republica muniis inclytos, Annum cœlestem Joannis Nadasi, pro quavis anni luce, sanctorum eo die occurrentium, brevitæ compendium aut elogium exhibentem, pro liberorum & familiæ exemplo ad mensam recitantes.

Quidni igitur & Nos, Domini Confratres, consuetudinem hanc laudabilem, si habemus, constanter prosequamur; aut si fortè apud nos exolevit, postliminio in usum revocemus; aut si defuerit hactenus, introducamus? nec est

O ; quod

quod quis Lectoris defectum causet: Quis enim Prælatorum, aut Dominorum est, qui non è suis unum facile reperiat, qui anagnosten agat? Quis Parochorum, aut Sacellano, aut alio familiari caret; qui hoc munere perfungatur? Quis Sacerdotum tametsi desit alius, suorumque instructioni, & animæ refectio, caput aliquod aut è sacris paginis, aut è Divi Augustini soliloquiis & meditationibus, aut è Cardinalis Bonæ vitæ christianæ principis, aut è Thomæ Kempensis utilissimis libris, aut aliis piissimis ascetis, ipse recitare facile non valeat? *Qualis est terra sine pluvia, & caro sine cibo? talis est anima, si non reficiatur Dei verbo;* ait de lectione mentis loquens, S. Theridius seu Cæsarius.

Quapropter, Reverendissimi, Admodum Reverendi, ac venerabiles Domini; ne in Canone brevi, longiores simus, expositioni coronidem imponimus, & hortamur, ut, qui ad sublimem Sacerdotii dignitatem, gratiâ Dei, prorsus singulari, evecti sumus, omnino nobis persuadeamus, dignum esse (cum

Am-

Ambrosio loquimur) ut cognitâ dignitate nostrâ, eandem observare, æstimare, honorare; vitâ & moribus exprimere; in conviviis præsertim & epulis, de quibus in præsentiarum agimus, totis viribus satagamus, punctâque quaterna superiùs commemorata & elucidata, probè exequamur: quo refectio nostra convivii Sacerdotalis, nomen & omen jure sibi vendicet. Ac proinde 1. Benedictionem mensæ, & gratiarum actionem non obiter; vulgi & aulicorum quorundam more, sed Christi Domini, sanctorumque exemplo, maximâ, quâ possumus, devotione, attentione, reverentiâ, & animi grati testificatione peragamus, ut ejus virtute atque efficaciâ, cibum sumendum sanctificemus; sanitatem corporis tueamur, omnéque maleficium, ac virus noxium, si fortè quid subsit, depellamus; animæ quoque incolumitatem conservemus, & Diaboli tentationes, gulæque irritamenta generosè retundamus. 2. More Christi, ac primorum Christianorum, convivia nostra, prandia & cœnæ, frugalitatem Ecclesi-

asticam sapiant, & veluti priscae agapae, charitatem æquè ac misericordiam redoleant. Mensæ nostræ non ciborum lautitia & varietate, non deliciarum copia & multitudine; non ex Italia, Gallia, Hispania, India, aliave plagâ remotiore, accersitâ fructuum, vinorum & Dapum delicatarum diversitate; sed cibo communi, sano, parabili, statuique nostro pauperi, consentaneo instruantur. Fidelium piorum legatis, & pro salute sua oblati ac fundati, vivimus, alimur & sustentamur. Natura paucis contenta, non cupiditas, verè bellua insatiabilis, quæ jugiter frugalitatis & temperantiæ fræno domanda est, 3. Tanquam Sacerdotes Altissimi, & Dei ministri nequaquam crapulâ & ebrietate, corda nostra gravemus; sed tanquam advenæ, in hoc mundi exilio & peregrini ad delicias patriæ ad Dapes Angelorum & beatarum mentium aspirantes, à carnalibus desideriis abstinemus; rejectisque comestationibus & ebrietatibus, gentiliū magis quàm Christianorum propriis, Iesu Christi, Domini nostri, modestiam;

destiam , sobrietatem , temperantiam ,
 aliâque virtutum insignia induamus :
 hâc ratione , sanitatem ad obsequium
 Dei , sartam tectam conservabimus , ca-
 stitatis florem , ut Sacerdotes decet , illi-
 batum custodiemus , in precibus , & a-
 morosis cum Majestate divina colloqui-
 is , consolationum nectar delibabimus ,
 vitamque tranquillam , serenam , & à vi-
 tiorum tumultibus minimè perturba-
 tam , transigemus . 4. Denique exemplo
 S. Augustini , S. Caroli Borromæi , S.
 Laurentii Justiniani , aliorumque innu-
 merorum , tum sub religiosa , tum sub
 Ecclesiastica disciplina Deo militanti-
 um , sacram mensæ lectionem constan-
 ter adhibeamus : ita Concilii Tridentini
 postulato faciemus satis ; & non solùm
 ventrem cibo corporali ; sed etiam men-
 tem alimoniâ spirituali reficiemus ; dis-
 cursus otiosos , fabulas , detractiones ,
 cæterasque linguæ pestes , à mensis , &
 convivii nostris , proscribemus ; præ-
 clarissimos , doctissimos , omnique sapi-
 entia cœlesti & scientiâ sanctorum re-
 fertissimos libros audiemus , aut perle-
 gemus ;

O

gemus ;

genua; quorum documentis & intellectum nostrum illustrabimus; & piis voluntatibus affectibus accendemus: illisque accensebimur, de quibus Veritas aeterna: *Qui ex Deo est, verba Dei audit.* Joan. 8.47. Ab illis verò, quibus impropertatum est: *Ideo vos non auditis, quia ex Deo non estis;* quàm longissimè seceruemur ac discriminabimur.

CANON XI.

Tempus impendant sedulo; neglectum bonis operibus redimant, & quoniam à tempore ritè impenso ferè pendet tota hominis salus, quò securius per id gradientur, pro suo quisque statu certum sibi prescribat diei ordinem, eique tenaciter inhereat, nisi charitas ad aliud invitet, aut necessitas compellat.

EXPOSITIO

Siquidquam in mundo est quod largo lachrymarum flumine sit deplorandum,